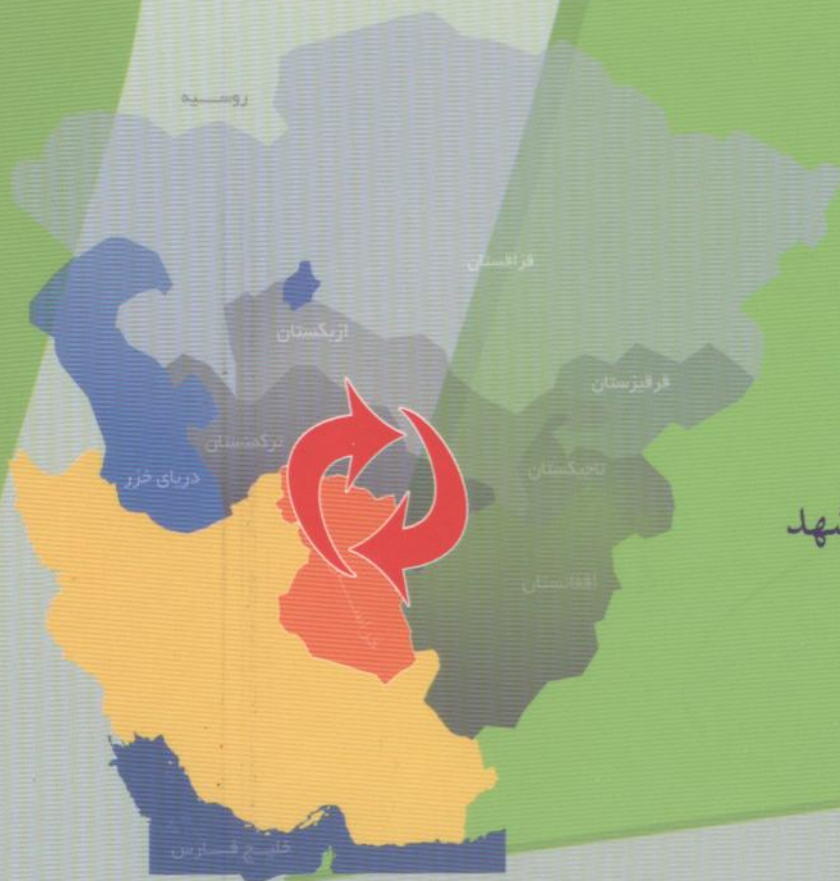

چکیده مقالات دومین همایش
بارنگری روابط ایران و کشورهای آسیای مرکزی
پس از فروپاشی شوروی و چشم انداز آینده

۱۳۸۹ آبان ۵ و ۴
دانشگاه فردوسی مشهد

the 2nd conference: on

Iran & Post-Soviet Central Asian countries:
Revision of Relationships and Future Prospects

- ۱۳۸-۱۳۷۶ش) / سیدرحمان حسینی و ۱۱۵
- خراسان بزرگ، عامل عمده در گسترش روابط فرهنگی ایران و آسیای مرکزی / سرورسا رفیع زاده و ۱۱۶
- زبان فارسی؛ حلقه اتصال منافع جمهوری اسلامی ایران و آسیای مرکزی / وحید رئیس رودباری ۱۱۷
- اشتراکات فرهنگی - دینی بستری برای تحکیم روابط ایران و کشورهای آسیای مرکزی / مجوبه زارع بیدکی ۱۱۸
- بررسی نقش دانشگاه فردوسی مشهد در گسترش همکاری های علمی - فرهنگی بین ایران و کشورهای آسیای مرکزی / دکتر سید هادی زرقانی و ۱۱۹
- بررسی پدیده اسلام هراسی در منطقه آسیای مرکزی و راه کارهای مقابله با آن / بهاره سازمند و ۱۲۰
- اشتراکات فرهنگی - دینی، بستری برای تحکیم روابط ایران و کشورهای آسیای مرکزی / بهاره سازمند و ۱۲۱
- جشن نوروز، زبان مشترک ایرانیان و مردم آسیای مرکزی / دکتر عباس سرفرازی ۱۲۲
- پایمدهای حضور اتباع کشورهای آسیای مرکزی بر امیثت اجتماعی استان خراسان رضوی با استفاده از مدل AHP و سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) / حسن سعادت جعفرآبادی و ۱۲۳
- هویت پادمانی در تمدن فرهنگی ماورالنهری (خوانشی از میراث مشترک فرهنگی ایران و حوزه خزر) / حسین سیف زاده ۱۲۴
- خلأ هویت در کشورهای جانشین اتحاد جماهیر شوروی فرصتی برای نفوذ بیشتر جمهوری اسلامی ایران در این منطقه / مهدی شاپوری ۱۲۵
- نقش اسلام به عنوان نیروی محرکه فرهنگی در روابط ایران با کشورهای آسیای مرکزی / دکتر نوذر شفیعی و ۱۲۶
- جایگاه مذهب در تأمین منافع ملی ایران در آسیای مرکزی / دکتر مجتبی عطارزاده ۱۲۷
- بررسی چگونگی استفاده از اشتراکات فرهنگی و تمدنی برای تحکیم روابط ایران و کشورهای آسیای مرکزی / سیده راضیه علوی پور ۱۲۸
- بررسی وضعیت ترجمه قرآن در آسیای مرکزی پس از فروپاشی اتحاد شوروی (چشم اندازها و زمینه های همکاری) / مسلم فتح اللهی و علیرضا جمالی منش ۱۲۹
- دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در آسیای مرکزی / علیرضا فیروزی ۱۳۰
- بررسی نظری چالش های رابطه ای در تبادلات فرهنگی گردشگران کشورهای آسیای مرکزی با ایرانیان / آرش قهرمان ۱۳۱
- بررسی و ارزیابی تعاملات فرهنگی و اجتماعی شهرهای مشهد، کابل و دوشنبه (با تأکید بر گردشگری پایدار) / اکبر کیانی و ۱۳۲
- روابط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایران با کشور جمهوری تاجیکستان پس از فروپاشی شوروی / دکتر گلناز سعیدی ۱۳۳
- بررسی وضعیت آموزش زبان فارسی در کشورهای آسیای مرکزی (قزاقستان) / دکتر علی محمدی ۱۳۴
- ژئوکالچر، سازهای منطقه ای برای همگرایی در آسیای مرکزی و پیش برد منافع جمهوری اسلامی ایران / دکتر احمد محقر ۱۳۵
- الزامات بازیگری در مناسبات ایران با حوزه فارسی زبانان / دکتر مجتبی مقصدی و ۱۳۶
- توان های گردشگری شهرستان کلات نادری؛ میراث فرهنگی مشترک ایران و توران / محمدرضا منصوری دانشور و ۱۳۷
- آسیب شناسی دوره های فارسی آموزی و دانش افزایی فارسی و پیشنهاد چند راهکار / دکتر محمد جواد مهدوی ۱۳۸
- بررسی توانمندی فضاهای شهری در گسترش روابط فرهنگی با کشورهای آسیای مرکزی / محمد مهدب طلاب و ۱۳۹
- نقش اشتراکات فرهنگی - تمدنی ایران و کشورهای آسیای مرکزی در گسترش توریسم / صباح مهدیزاد و ۱۴۰
- برهم کنش های مذهبی سیستان و آسیای مرکزی در عصر اوستا / دکتر رضا مهر آفرین ۱۴۱
- زبان فارسی، رسانه علمی و ادبی در جهان اسلام در آسیای میانه / دکتر مهین ناز میردهقان ۱۴۲
- بازنمود هویت ایرانی و زبان فارسی در شعر شاعران تاجیکی (به عنوان عامل پیوند میان دو ملت) / جواد میزبان و ۱۴۳
- بررسی لزوم همکاری در جهت حفظ و توسعه میراث ژنتیکی مشترک بین ایران و کشورهای آسیای مرکزی / دکتر سید حسین نعمتی ۱۴۴
- اسلام، کانون وحدت بخش ملت های آسیای مرکزی / غلامحسین نوعی و ۱۴۵

ژئوکالچر، سازه‌ای منطقه‌ای برای همگرایی در آسیای مرکزی و پیش‌برد منافع جمهوری اسلامی ایران

دکتر احمد محقر (استادیار علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد)

حفظ امنیت ملی و تعقیب منافع کشور مستلزم به‌کارگیری تمام ابزارهای سیاست خارجی و داخلی در چارچوبی متعادل و کارآمد و با دید واقع‌بینانه است. پیش‌برد منافع ملی با به‌کارگیری ابزار فرهنگی ممکن است نتواند جایگزین سایر ابزارهای سیاسی، اقتصادی، نظامی و ... شود اما با توجه به وجود اشتراکات و پیوندهای تاریخی - فرهنگی بین ایران و کشورهای آسیای مرکزی، می‌تواند راهبرد مکمل مناسبی باشد. آسیای مرکزی به‌عنوان بخشی از گستره تمدنی ایرانی، در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران جایگاه ویژه‌ای دارد. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی موقعیت ژئوپولیتیک ایران در کنار جغرافیای اقتصادی آسیای مرکزی وضعیتی را به‌وجود آورد که قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای توجهی خاص به این حوزه استراتژیک معطوف داشته و به‌دنبال کسب منافع خود باشند. ایران از سویی دارای علائق ژئوپولیتیکی در منطقه است و از سوی دیگر، به‌دلیل برخورداری از مؤلفه‌ها و شاخص‌های مربوط به تاریخ، زبان و دین مشترک، عضویت در سازمان کنفرانس اسلامی و دوستی با همسایگان، از توانایی بالقوه تأثیرگذاری در برخی از قومیت‌های منطقه برخوردار است. عناصر دین و زبان از مهم‌ترین عناصر هویت‌یابی ملی در آسیای مرکزی به‌شمار می‌روند. چنانچه در میان کشورهای منطقه همکاری و حتی فراتر از آن، احساس همبستگی و هویت مشترک به‌وجه غالب تمایلات تبدیل شود، تشکیل یک سازه منطقه‌ای برای همگرایی در ابعاد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دور از انتظار نیست و جمهوری اسلامی ایران با برخورداری از وجوه تمدنی مشترک با کشورهای منطقه از برتری نسبی در مقایسه با رقیبان برخوردار است. این پژوهش بر این فرض استوار است که ایران می‌تواند با اتخاذ دیپلماسی فرهنگی درخور، به‌عنوان یک راهبرد مکمل، به نوعی هم‌سوئی راهبردی در آسیای مرکزی دست یابد.

کلید واژه‌ها: آسیای مرکزی، ژئوکالچر، سیاست خارجی جمهوری اسلامی، دیپلماسی فرهنگی، همگرایی منطقه‌ای.